

6. משנה מסכת סנהדרין פרק ד משנה ה

אדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם

7. עץ יוסף (על עין יעקב) סנהדרין פרק ד - אחד דיני ממונות דף לז עמוד א אות נב

בשבילי נברא העולם. כלומר חשוב אני כעולם מלא. ולכאורה זה גבהות גדול שיאמר אדם בלבבו אשר רק בשבילי נברא העולם. אכן באמת כי זה צריך אל העבודה. אשר לא יספיק לו כל מה שלמד וכל מה שעבד עד הנה בתורה ובמצות והכל יהיו לאין ולאפס בעיניו. ויהיה נדמה לו כאלו לא עשה כלל. ובכל עוז ישתדל עוד בתורה ומצות ה'. כאלו רק עליו העולם עומד. והוא מקיימו. על כן צריך שלא יחשה ולא יתבטל אף רגע כמימרה ויעבוד בכל כחו ועבודתו. כי הרבה מוטל עליו והמלאכה מרובה. ולא יטרד עצמו מן העולם בעבירה אחת. וימשך ממנה כי אם יבין האדם שכל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו עושים רושם בשמי השמים. וכאשר עושה בהם מצות ה' מייחד שמותיו הקדושים עליו גורם שפע וברכה רבה בכל העולמות כולם. ואם עושה בהם דברי איסור. מקלקל כל צנורות השפע וממעט השפע והברכה מכל העולמות ופוגם ח"ו בשמותיו הקדושים ב"ה. אזי ממילא ילהב לבו לעשיית המצות.

8. רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה

9. יונה פרק א פסוק ו

(ו) ויקרב אליו רב החבל ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך (ז) ואלהי יתעשת האלהים לנו ולא נאבד:

10. שם משמאל דברים פרשת כי תבוא שנה תרפ

בענין אהבת אדם למקום תמהו המחקרים איך יתכן זה, כי אהבה נצמחת מפאת ההתדמות, ומאחר שהמרחק בין אדם למקום הוא לאין שיעור איך תיתכן האהבה, וכבר דיברו בו בספה"ק. והתירוץ לזה דכתיב בנים אתם לה' ובכל איש ישראל יש בו חלק אלוה ממעל והיא נקודה נפלאה בקרב איש ולב ומחמתה תיתכן האהבה. אך אמרו ז"ל (שם ס"א א) יצה"ר דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב, ויש לומר ששני מפתחי הלב הם מפתח אחד לחיצוניות הלב, שדרך בו נכנסת הקריאה להתעוררות, עורו ישינים משנתכם וכו' כמו שמעוררין את הישן, וכלשון הכתוב (יונה א' ו) מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך, כך דעתו של אדם מעוררתו, ויש עוד מפתח מחיצוניות הלב לפנימיותו שאחר שחיצוניות הלב נתעוררה ונתרגשה נכנסת ההתעוררות ההיא לפנימיותו עד שמעוררת לנקודה הפנימית בקרב איש ולב עמוק. ויצה"ר יושב בין שני מפתחי הלב וסותם בכפלים, סותם בפני קול הקריאה מה לך נרדם כנ"ל, ואפי' כשנתעורר האדם ע"י שנכנסה הקריאה עכ"פ לחיצוניות הלב, עדיין סותם את המפתח השני ואינו מניח שתיכנס ההתעוררות לנקודה הפנימית של הלב, ומובן שמחמת סתימה זו א"א לאהבה המסתעפת מן הנקודה הפנימית של הלב לצאת לפועל, ונשארתי האהבה מוסתרת בפנימיות הלב:

ראש השנה – השיבה אל עצמנו

1. בתלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף י עמוד ב

תניא, רבי אליעזר אומר: בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות, בתשרי מתו אבות... בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בתשרי עתידין ליגאל. רבי יהושע אומר: בניסן נברא העולם... בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל.

2. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כז עמוד א

מר רב שמואל בר יצחק: כמאן מצלין האידינא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כמאן - כרבי אליעזר, דאמר: בתשרי נברא העולם.

3. ר"ן (על הרי"ף) מסכת ראש השנה דף ג עמוד א

ויש לשאול למה אדם נדון בר"ה יותר מבשאר ימים דבשלמא שאר דברים דהיינו תבואה ופירות האילן ומים כל אחד בזמנו נדון כדאמרי' בגמ' דפסח זמן תבואה הוא ועצרת זמן פירות האילן וחג זמן גשמי שנה אבל אדם למה הוא נדון בר"ה יותר מבשאר ימים ותירוץ דבר זה למדנו מדגריסין בפסיקתא [פסקא כ"ג] בשם רבי אליעזר בפסוק דרשו ה' בהמצאו דתניא בעשרים וחמשה באלול נברא העולם ולפי זה הא דתניא בגמרא דרבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם על גמר ברייתו קא אמרינן דאדם הראשון שבו נגמר העולם נברא ביום ששי דהיינו באחד בתשרי

3. שו"ת מים חיים (משאש) אורח חיים א סימן רנב

עוד שאלת, כי מצאת כתוב, שיום ששי שנברא בו אדם היה ר"ח תשרי שהוא ר"ה, ולפי זה יום א' שהוא תחילת הבריאה היה כ"ה אלול, וא"כ איך אנו אומרים במוסף ר"ה, זה היום תחלת מעשיך, והלא תחילת מעשיו יתברך היו בכ"ה אלול?

תשובה הדבר פשוט לדעתי, לפי שעיקר כל דבר הוא גמרו, כמ"ש בש"ס דסוטה דף י"ג ע"ב ע"ש. וא"כ מאחר שגמר הבריאה היה ביום ששי, לכן קרי ליה תחילה, ואחר החיפוש מצאתי שכבר קדמך בקושיא זו רבינו הרשב"ץ זיע"א בספרו תפארת ישראל, המצורף לספרו יבין שמועה בדף מ"ה ע"א, ותרץ לפי שהאדם שהוא עיקר הבריאה נברא בר"ה, לכן אומרים זה היום תחלת מעשיך וכו'

4. ספר מסילת ישרים פרק א

ואם תעמיק עוד בענין תראה כי העולם נברא לשימוש האדם. אמנם הנה הוא עומד בשיקול גדול. כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל, ומקלקל העולם עמו. ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. צ"ל, שאמר בשם אחד מהגדולים לפרש פסוק זה כך

5. יחי ראובן ימים נוראים עמוד קמד

הפסוק במשלי אומר: מוסר ה' בני אל תמאס". ראיתי בשם האדמור מסלונים צ"ל שאמר בשם אחד מהגדולים לפרש פסוק זה כך: מוסר ה' – מהו המוסר שהקב"ה אומר לכל יהודי? – "בני", אתה הבן שלי, ממילא "אל תמאס" - אל תמאס את עצמך בדברים שאינם מתאימים לבן מלך, אם אתה בן מלך - עליך להתנהג כבן מלך

5. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נח עמוד א

הוא היה אומר (בן זומא): אורח טוב מהו אומר - כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי. אבל אורח רע מהו אומר - מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו.

סיכום קצר:

ראש השנה הוא יום בריאת האדם. כל העולם לא נברא אלא בשביל האדם וחובתנו בראש השנה להתעורר ולהבין מה היחס ביננו לבין העולם. האמירה "בשבילי נברא העולם" אינה באה לעורר אצל האדם את מידת הגאווה, אלא להפך, להתייחס לכל המציאות בפנים שוחקות, להבין שכל מפגש שלנו עם הברואים הם לטובתנו ולמעננו. מתוך הבנה זו יכול האדם לשמוח במקומו ולפעול מתוך נאמנות גדולה למציאות ומתוך כך להתקדם קדימה ולפרוץ. החיפוש להיות מיוחד וייחודי אינה מקדמת את האדם אלא להפך, גוררת אותו למקומות אפלים וחשוכים. ההכרה שמשימה קטנה המוטלת עלינו היא בעלת משמעות אצל בורא עולם מאפשרת לאדם להתקדם בקצב נכון, לשמוח בעשייה ומתוך כך לעלות מעלה מעלה!!

שנה טובה!!

11. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א

מרגלא בפומייהו דרבנן דיבנה: אני בריה וחברי בריה, אני (העוסק בתורה בריה אני, וכן חברי עם הארץ בריה הוא.) מלאכתי בעיר. (כלומר: נוחה מלאכתי ממלאכתי.) והוא מלאכתי בשדה, אני משכים למלאכתי והוא משכים למלאכתי, כשם שהוא אינו מתגדר (מתגדל לתפוש אומנותי.) במלאכתי כך אני איני מתגדר במלאכתי, ושמא תאמר: אני מרבה והוא ממעיט (הדין עמו שאינו מתגדר במלאכתי, שאילו היה תופס אומנותי לא היה לו לב פתוח להרבות בתורה כמותי, והיה ממעיט ואין לו שכר.) - שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים. (שיש לו שכר לממעיט כמו למרבה.)

12. רשימות שעורים (רי"ד סולוביצ'יק) ברכות דף יז עמוד א

ובס' דקדוקי סופרים הביא גירסא מכת"י בגמ' "כשם שאינו מתגדר במלאכתי כך איני מתגדר במלאכתי", ור"ל דכמו שע"ה אינו מתגדל ואיננו בעל גאווה מחמת מלאכתי כך ת"ח צריך לזהר שלא להתגדל במלאכתי ולהחזיק טובה לעצמו משום שהוא ת"ח. ומימרא זו נאמרה דוקא ע"י רבנן דיבנה, שיבנה היה מרכז התורה לאחר חורבן הבית, והזהירו את חבירם לבל יתגאו, דאע"פ שיש מצוה לכבד ת"ח, הת"ח בעצמו צריך להיות עניו ושפל רוח. והנה למלך יש אזהרה מיוחדת "לבלתי רום לבבו מאחיו" ואי' בחז"ל "מאן מלכי רבנן", ונראה דיש אזהרה מיוחדת לת"ח שלא להתגאות, וצריך הת"ח ליהזהר "לבלתי רום לבבו מאחיו", ומשום שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כו עמוד ב

רבי לוי: מצוה של ראש השנה ושל יום הכפורים בכפופין ושל כל השנה בפשוטין. ... מר סבר: בראש השנה - כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי,

דרשה לראש השנה לרמב"ן

כן סיפא בעי תנא כפוף כדי שיכופו לבם בתשובה,

13. ויקרא (פרשת בהר) פרק כה פסוק ט

(ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַפְּסָרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם:

14. ויקרא (פרשת בהר) פרק כה פסוק י

(י) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְבָל הוּא תְהִי לָכֶם וְשָׁבְתֶם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ:

15. אורות התשובה פרק טו, י

והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שיוב האדם אל עצמו אל שורש נשמתו, ומיד ישוב אל האלוקים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה

16. קהלת רבה (וילנא) פרשה ז

א [י"ג] ראה את מעשה האלקים כי מי יוכל לתקן את אשר עותו, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו ראה מעשי כמה נאים ומשובחין הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך,

17. בראשית (פרשת בראשית) פרק ב פסוק טז - יח

(טז) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹקִים עַל הָאָדָם לְאֹמֶר מִכֹּל עֵץ הָגֵן אֲכַל תֹּאכְלוּ: (יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: (יח) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵצַר כְּנֶגְדּוֹ:

